

- (א) [נקטן סה. ע"א.]
- (ב) [נדרים לג. ז"ק נחמ.]
- (ג) [ג"ל ממקבל.]

הגהות הב"ח

(א) גבי לזמנא ליה מאי נטל זכור ומשכיר למזכיר דאיכא דמסר ליה דליקני אצל זכנסי הגר מאן מסר ליה דליקני ואין נראה לר"י דזהדיא אמר צפרק הפרה (צ"ק דף נב. ושם ד"ה מיון) דלא קנה במסירת מפתח ולא מהני מסירת מפתח אלא שלא יטכרז לומר לו לך חוק וקני"א ודוקא גבי צדיקת חמץ הוא דמלי במסירת מפתח דמי שמפתח צידו עליו לצדוק לפי שצידו ליכנס ולצדוק ומה שפי' נמי דלא קני צנעילת דלת לא משמע כן בגיטין צהורק (דף עז. עב) דקאמר תיזיל איזי ומיחוד ומפתח אלמא צנעילה למודה קניא שלא היטה יכולה לעשות מנועול דצשצת היה ואפי' דאסור לקנות צשצת צש"מ שרי שלא מטכרף דעתו עליו כדאמר לקמן ולא דמי נעילת דלת למזכיר ארי לדוקא נתן לרור דסכר מינה מיא הוא דלאמר צסמוך דהוי מצריח ארי אצל הכא שנועל צפני כל אדם ואין מניח אדם ליכנס^א מוכח מילתא שהצית הוא שלו וקני צנעילה לחוד^ב וכן מוכח לקמן (דף נו.) גבי הא דמתן אלו דברים שיש להן חוקה ואלו דברים שאין להם חוקה ופרדן צגנמ' מ"ש רישא ומ"ש סיפא אמר עולא כל שאילו צנכסי הגר לא קנה כו' וקמני סיפא הכניס מרגולין בתוך הצית ה"ז חוקה וקנה נמי צנכסי הגר וה"ט דהתם דקנה משום דמסתמא כשנתן שם מרגולין ועל דלת לשמן אלמא דקנה צנעילה אצל קשה לרשצ"א דלאמר לקמן הצונה פלטרין צנכסי הגר ובא אחר והעמיד לן לן לדמות קנה והתם מיירי צנעל דאי לא נעל אמאי קנה הא לזני צעלמא הוא דאפיך כמו קמא שכל אדם יכול ליכנס כשלא נעל אלא ודאי צנעל איירי ומשמע דוקא שהעמיד לדמות

עין משפט
גד מצוה

נג. פרק הבתים פרק שלישי בבא בתרא

ר"ב א מ"י פ"א מהל מביה הל' ח סמנ עשין פכ' טו"ע ח"מ סי' קצב ספיק' ז'
 רב ב מ"י שם הל' יא טו"ע שם ס"ד ועשין צנור וצנ"י:
 רבא ג מ"י טו"ע שם ספיק' ה'
 רבב ד מ"י טו"ע שם ספיק' ד'
 רבג ה מ"י טו"ע שם ספיק' ה'
 רבד ו מ"י שם הל' יב טו"ע שם ספיק' ו'
 רבז ז מ"י פ"א מהל וביה הלכ' סמנ שם טו"ע ח"מ סי' עה ספיק' ח'
 רבא א מ"י פ"א מהל וביה הלכ' סמנ שם טו"ע ח"מ סי' עה ספיק' ח'

רבינו גרשום

א"ע דמחזיק המקבל לא חקי עד דאמר ליה המוכר לך חוק וקנה: במתנה היאך צריך למימר ליה לך חוק וקנה או לא. מי אמרין בעינן יפה ונתן וקנה המקבל א"ע דלא אמר ליה לך חוק וקנה: גדר גדר. שהיה קרוב לשערה והשלימו המקבל לעשרה: שיכנס ויצא בה. דרך אחרת פירצה הויא חזקה: דמעיקרא בשגורה הנותן הוה סלקי ליה אינשי על אהור גדר ועכשוו הדיבורו הוה מקבל דלא יכלי אינשי למסלק לה: טובא עבר. ואמאי קרי ליה כל שוכב: אי ניסת נתן דסכר מינה מיא. כלומר שראה מים שתיי באין דרך חור חבירו ולא היה יכול לצאת למנה ונטל זה צדור אחד מפאת השדה ויצאו המים דרך נטילת הצדור: האי מברחי ארי. כלומר מה חזקה הויא זו הא מצוי לטורי ליה הנותן או אחד מן האוחזין מצוה בבת השצלת ככסי כי כן חובה לבר ישראל להציל ממון חבירו ולא הויא חזקה: אלא נתן צדור דצמד לה מיא. שהיתה שדה בית השלחין דצריך לה מים הרבה וצמד לה. שספק בצדור דרך צאת המים שלא יצאו מן השדה ולא סגי לה בלי מים: נטל דפתח לה מיא. שנטל צדור א' ונשה דרך למים ליכנס דרך נטילת אותו צדור דבעינן זה ודאי [הוי] חזקה: ב' שדות. של נכסי

ה"מ צמור ומשכיר למזכיר דאיכא דמסר ליה דליקני אצל זכנסי הגר מאן מסר ליה דליקני ואין נראה לר"י דזהדיא אמר צפרק הפרה (צ"ק דף נב. ושם ד"ה מיון) דלא קנה במסירת מפתח ולא מהני מסירת מפתח אלא שלא יטכרז לומר לו לך חוק וקני"א ודוקא גבי צדיקת חמץ הוא דמלי במסירת מפתח דמי שמפתח צידו עליו לצדוק לפי שצידו ליכנס ולצדוק ומה שפי' נמי דלא קני צנעילת דלת לא משמע כן בגיטין צהורק (דף עז. עב) דקאמר תיזיל איזי ומיחוד ומפתח אלמא צנעילה למודה קניא שלא היטה יכולה לעשות מנועול דצשצת היה ואפי' דאסור לקנות צשצת צש"מ שרי שלא מטכרף דעתו עליו כדאמר לקמן ולא דמי נעילת דלת למזכיר ארי לדוקא נתן לרור דסכר מינה מיא הוא דלאמר צסמוך דהוי מצריח ארי אצל הכא שנועל צפני כל אדם ואין מניח אדם ליכנס^א מוכח מילתא שהצית הוא שלו וקני צנעילה לחוד^ב וכן מוכח לקמן (דף נו.) גבי הא דמתן אלו דברים שיש להן חוקה ואלו דברים שאין להם חוקה ופרדן צגנמ' מ"ש רישא ומ"ש סיפא אמר עולא כל שאילו צנכסי הגר לא קנה כו' וקמני סיפא הכניס מרגולין בתוך הצית ה"ז חוקה וקנה נמי צנכסי הגר וה"ט דהתם דקנה משום דמסתמא כשנתן שם מרגולין ועל דלת לשמן אלמא דקנה צנעילה אצל קשה לרשצ"א דלאמר לקמן הצונה פלטרין צנכסי הגר ובא אחר והעמיד לן לן לדמות קנה והתם מיירי צנעל דאי לא נעל אמאי קנה הא לזני צעלמא הוא דאפיך כמו קמא שכל אדם יכול ליכנס כשלא נעל אלא ודאי צנעל איירי ומשמע דוקא שהעמיד לדמות

שלא בפניו צריך למימר ליה לך חוק וקני בעי רב מתנה היאך אמר שמואל מאי תבעי ליה לאבא השתא ומה מבר דקא יהיב ליה זויי אי א"ל לך חוק וקני אין אי לא לא מתנה לא כל שכן ורב סבר^ב מאן דיהיב מתנה בעין יפה יהיב וכמה כל שהוא כדשמואל דאמר שמואל יגדר גדר והשלימו לעשרה יופרץ פרצה כדי שיכנס ויצא בה הרי זו חוקה האי גדר היכי דמי אילימא דמעיקרא לא הוו סלקי לה והשתא נמי לא סלקי לה מאי עבד ואלא דמעיקרא הוו סלקי לה והשתא לא סלקי לה טובא עבד לא צריכא ידמעיקרא הוו סלקי לה ברווחא והשתא קא סלקי לה הו עיילי בה והשתא נמי עיילי בה עבד והשתא קא עיילי בה טובא עבד לא צריכא ידמעיקרא הוו עיילי בה ברווחא והשתא עיילי בה ברווחא א"ר אסי א"ר יוחנן נתן צדור והועיל נטל צדור והועיל ה"ז חוקה מאי מינה נטל צדור ואפיך מיא מינה האי מבריא ארי מנכסי חברו הוא אלא ינתן צדור דצמד^ג לה מיא נטל צדור וארוח לה מיא ואמר רב אסי א"ר יוחנן ישתי שדות ומצר אחד ביניהן החזיק באחת מהן לקנותה קנאה לקנות

אצל לא העמיד לדמות לא קנה צנעילה: (נעיל): נערך וגדר ופרדן כ"י שהוא. פ"ה דלי"ג צפניו משום צנכסי הגר לא שייך לפניו ואינה קשה דאיכא למימר משום דנותן ומחזיק שחלקו נקט צפניו ומינה ל"ג ליה דדייק צגנמ' אצרימא דרב שרביא צפניו אין שלא צפניו לא ואמנתי" ה"ל למידק ועוד דבעי רב צנעילת היאך מפשוט מנמנתי" דלנותן מתנה קתני צפניו אי גרס לה: (נעיל) אצ"ו כ"י הני ר"א בני חזקה גיהורו. פירוש דמשמע ליה צד"ל צנעילתו הוא דבעי ג"ש חוקה כלומר צמדי דשייך חוקה אצל צנעילתו כו' מש"ה פריך אטו הני כגון נותן מתנה והאחיז שחלקו לאו בני חזקה ג"ש יינהו: אמר שמואל ומאי תבעי ליה לאבא ומה מבר בו' אע"ג דשמואל אית ליה ספיק' דצ"מ (דף עז. עב) דיפה כח מתנה מוכח מוכר לענין דלא טריף מיניה את השצת היינו אחר שכבר נתקיימה המתנה כדפ"ה: האי פרצה יהיב דמי אילימא דמעיקרא לא עיילי בה והשתא נמי לא עיילי בה מאי עבד. נראה דלי"ג דהיכי מניין למימר השתא נמי לא עיילי בה כדי שיכנס ואלא בה קאמר לכן נראה כספרי דגרסינן דמעיקרא לא עיילי בה והשתא עיילי בה טובא עבד: טובא עבד. ואין זה כל שהוא אלא כו' ונעל נמי כל שהוא כריך לישב כעין הני^ה:

א"ל מוכר ללוקח לך חוק וקני הוי חזקה ואי לא לא: מסנה. דאין לו כי אם חסרון ממונו לא כל שכן דלריך למימר ליה לך חוק וקני ולא ליהוי חזקה עד דא"ל דלמא לכשיצלה להחזיק כבר חזר ממנמנתו: ורב דקבעי לה סבר איכא למימר מהאין דיהב צמנה צעין יפה יהיב שממנת חיבה נתן לו והלכך ינחא ליה שילך יחזיק ואיכא למימר דכמאן דא"ל דמי והלכך מספקא ליה. ושמואל נמי דשטיא ליה ס"ל היכא אמרינן צעין יפה נותן ה"מ כגון לאחר שהחזיק ונתקיימה המתנה הוא דאמרין צעין יפה נותן לו מכל וכל שלא שייך לעצמו צמנתה זו^א דלאמרן לעיל [נא]: המוכר שדהו לאשתו קנתה והבעל אוכל פירות צמנתה קנתה ואין הבעל אוכל פירות אצל כל זמן דמעיקרא לן אי גמר להקנות המתנה לא ולא מספק אין לנו לומר שנתן את שלו צמנתה עד דמפרש ואומר לך חוק וקני: דאמר שמואל^ב גדר גדר. שהיה צנוי פחות מ"י והשלימו לעשרה לפי שלא יוכלו לעלות עליו וליכנס בשדה: פרץ פריסה. החזיק הפריסה: דמעיקרא. כשהיה פחות מ"י לא הוו סלקי לה אין יכולין לעלות דרך עליו ליכנס בשדה כגון שהיה עשוי בשפוע או היה צנוי על מקום מדרון: והשתא נמי לא סלקי לה מאי קעציד. והאמרי דכל צנין צנ"ל אורך לא הויא חזקה: ואלא דמעיקרא הוו סלקי לה. מיהא דחוקא והשתא שהשלימו לעשרה לא סלקי לה כלל טובא עבד ואין זה ראוי לקרות כל שהוא ואע"פ צפניו כשהוא גדר: והשתא סלקי לה כשהוא ארי (והוא) דהשתא אהני להכי דסלקי דחוקא ומעיקרא הוו סלקי לה ברווחא ואורחא דמילתא נקט דתם השלימו לעשרה מעיקרא סלקי לה ברווחא והשתא סלקי לה דחוקא: והשתא קעייני לה ברווחא דפורתא אהני. ולא בעי למזכיר דמעיקרא לא עיילי כלל והשתא עיילי לה דחוק דטובא עבד דשווייה פתח. וצני נעל כל שהוא נמי איכא לפרושי כה"ג שסתם פתח סמימה כל שהוא דמעיקרא עיילי לה ברווחא והשתא עיילי לה דחוקא א"י שקבע מנועול צדלת לנטול צו דהיינו צנין אצל סגר את הדלת ונעל צמפתח צנכסי הגר אינה חזקה דאין זה אלא עושה מנוה לשמור בית חבירו ומצריח ארי מנכסי חבירו הוא דללקמן צשעמתי. ונעל דגבי שכירות צמים אצרימא דמסתמי (דף עז. עב) משמסר לו מפתחות הוי צחוקת שוכר וה"ה לגבי צנעילתו ה"מ צמור ומשכיר למזכיר אצל צנכסי הגר מ"י מסר לו מפתחות שיקנה הלכך צריך צנין כל שהוא: נאן לרור. צדור שצבדר השדה. וכולה שמעתי אנכסי הגר קאי וה"ה לקונה דבר מחצירו: נטל לרור. מן הגדר ועשה צו נקב: ה"ז חוקה. וכגון דמהני לשדה כדמפרש ואזיל: מאי נתן בו'. למאי אהני האי נתינה ונטילה דליהוי חוקה: אילימא נתן לרור וסכר מיא. ראה נהר שוטף ורואה ליכנס דרך נקב ובא זה וסתם את הנקב בצדור וסכר את המים מן השדה שלא יכנסו צו^א שלא ישטפו את השדה: ואפיך מינה מיא. שנאספו לה מים צדל האחד ועשה נקב צדל השני כדי שיצאו לחוץ: האי מצריח ארי וכו'. הא למה זה דומה למשיב אצידה דכל ישראל מנוזין להציל ממון חביריהם מן ההיזק ואין קרוי חזקה אלא דומיא דגדר ופרץ שעושה צו צנין או כל מיקון הארץ לו לשדה כגון משקה מים או זומר או זורע או חורש: דלמד לה מיא. כמו אמר פתיל (במדבר יט) וימקדו לצעל פשור (מל"ה קו). חיבר^ב המים שצמכו שלא יאכל לחוץ חוה כמו משקה את השדה דומיא דחורש שמתקן את השדה ומייפץ בהשקה זו: ע"י נעילת לרור נכנסו המים מן הנאר דרך חור שצמכו: וא"ר אסי ארי"ז צ' שדות. של גר המסוכין זה לזה אלא שיש מצד אחד צנייהן: החזיק בלחם מהן. כגון דרפכ מהן^ב כדלקמן גמ'. ודכרין לקנותה לצדה ולחצרתה לא נתן לצ צנעילתו אלא צמנה הוה קני את כולה מסתמא צחפירה כל שהוא: לקנות

מוסף תוספות

- א. דמסירת מפתח כאומר לו לך חוק וקני. רש"י.
- ב. דאחר שאין בידו מפתח איך יכנס ויברוק.
- ג. מ"ס פסחים ד. וע"ש.
- ד. ומעט"ל מנכ: דמשום דבדיקת חמץ דרבנן, דמדיאריותא בביטול בפלמא סגי, לא הטיחו חובה זו אלא על מי שספק בידו לעשות יותר והוה מי שהמפתח בידו. ג. כדרך שהבעלים נוטלין בחינם כדי למנוע מהם רגל כל אדם. רש"י. ועין מעט"ל.
- ד. ופתיחה בית נמי (והא קאמר בהורק. ותיחוד ותפתח) אין דרך בני אדם לפתוח בית שאינו להם כשהוא נעול בתוך. רמב"ם יונה ועין רש"י. ה. עין ר"ן.